

tmmob

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

**YEREL YÖNETİMLER
SEÇİM BİLDİRGESİ**

mart 2019

**TMMOB YEREL YÖNETİMLER
SEÇİM BİLDİRGESİ**

MART 2019

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
Selanik Cad. No:19/1 Yenişehir 06650 ANKARA
Tel: (312) 418 12 75 · Faks: (312) 417 48 24
www.tmmob.org.tr · tmmob@tmmob.org.tr
facebook.com/tmmob1954
twitter.com/TMMOB1954

BASKI

Patika Ajans Mat. Rek. Org. Tic. Ltd. Őti.
Adakale Sokak 4/B Kızılay/ANKARA
Tel: (312) 431 22 11 · Sertifika No: 32796

BASKI TARİHİ

7 Őubat 2019

TMMOB Birlik Haberleri Bülteni ekidir. Őubat 2019

GİRİŞ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) bugüne kadar yayımladığı seçim bildirgeleri ve 2013 Yerel Seçimleri Bildirgesinde de belirtildiği üzere demokratik katılıma açık, çağdaş bir yerel yönetim anlayışını vazgeçilmez önemde görmektedir. Bu anlayışla TMMOB, kentlerimizin yönetiminde kamu yararının, bilimin ve hukukun esas alınması için, seçim süreci ve yerel yönetim anlayışına ilişkin politika, düşünce, uyarı ve önerilerini kamuoyu ile paylaşmaya devam edecektir.

Emperyalizme bağımlı olan Türkiye’de, 12 Eylül 1980 darbesinden bu yana yeni liberal temellerde, yerli ve uluslararası büyük sermayenin çıkarları için, sermayenin sınırsız serbest dolaşımı önündeki tüm engelleri kaldırmaya yönelik olarak devlet yeniden yapılandırılmış, kamu iktidarının yönetsel düzeyde sermayeye devredilmesi ana amaç olmuştur. Bu süreç toplumsal ve ekonomik tüm sektörlerde serbestleştirme ve özelleştirmelerle çok yönlü olarak yürütülmüştür. Özellikle 16 yıllık iktidarında üretimden vazgeçerek ülke ekonomisini arazi rantı üzerinden temellendiren AKP, sanayiden eğitim ve sağlığa kadar kamusal hizmetlerin ticarileştirilmesinde, ülke topraklarının dünyanın emlak/rant piyasası haline getirilmesinde, güvencesiz çalışma koşullarının yaygınlaştırılmasında ve kamu idari yapısının bu doğrultuda yeniden biçimlendirilmesinde hiçbir insani, hukuki, ulusal ya da evrensel değer ve kurala uymaksızın ülkemizi ve kentlerimizi yağma ve talana açmıştır.

Kuvvetler ayrılığı ilkesinin terk edildiği, demokrasinin hiçe sayılarak iktidar erklerinin tamamının tek merkezde toplandığı, kendi söylemleriyle “bir anonim şirket gibi” yönetilen ülkede sermaye ile devlet arasındaki ilişki arazi rantı üzerinden şekillenmektedir. İnşaat sektörünün başat aktör olduğu bu ekonomik politikaların doğrudan uygulama alanı ise kentler ve yerel yönetimlerdir.

Merkezi idarenin sınırsız yetkisi, geçtiğimiz 5 yılda, mega projeler adı altında tüm kentlerde, kıyı, orman, mera, tarım alanı, su havzaları,

mili park gibi fark gözetmeksizin tüm doğal alanların talanına yol açılmasıyla sonuçlanmıştır.

2014 yerel seçimlerinden önce, KHK'lar dönemi olarak adlandırılan dönemde, AKP'nin 20 yasada yaptığı değişikliklerle bakanlıkların gerek kurumsal yapısı gerekse görev alanı yeniden belirlenmiş; su, orman, mera, yaylak, kışlak, tarım alanları gibi doğal varlıklar ve çevre; planlama, enerji, kültürel varlıklar, bayındırlık, ulaşım gibi ülke topraklarının kullanım kararlarını doğrudan etkileyen sektörlerle ilişkin ilgili tüm yasal düzenlemeleri etkisiz hale getiren bir yeniden yapılanma gerçekleştirilmiştir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na ayırım yapılmaksızın ülke topraklarının tamamı üzerinde istediği tasarrufu yapma yetkisi verilmiştir.

Ülkenin hemen her noktasında şehir planlama, mimarlık ve mühendislik hizmetlerinin gerektirdiği mesleki denetimin ve bilimsel, teknik kriterlerin devre dışı bırakılmasının sonuçları yaşanmakta, seller, toprak kaymaları, otoyolların çökmesi, hafriyat sırasında çöken binalar gibi olağan dışı olaylar olağanlaşırken, can ve mal kayıpları ile ağır bedeller ödenmektedir.

Kentsel alanlardaki nüfus yığılmasının yarattığı sorunlar; bütüncül planlamanın benimsenmemiş olması denetimsizlik, yanlış arazi kullanım politikaları, cumhuriyet tarihine koşut kaçak yapılaşma ve imar affı süreçleriyle de beslenmiş, sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir kentsel çevreler oluşturulmamıştır.

Mera, yaylak –kışlak alanları, kıyıları, akarsular, ormanlar, su havzaları, sit alanları vb. doğal kültürel alanları etkileyen, gerek yapılaşma oranları gerekse konumlandıkları doğal araziler açısından her türlü teknik, hukuki ve değerlendirme süreçlerinden muaf hale getirilmeye çalışılan rezidanslar, büyük liman, sanayi, enerji tesisleri gibi mega projeler olarak adlandırılan yapıların af kapsamına alınmasının, kentlerimizde ve doğal alanlarımızda yaratacağı tahribat bugün itibarıyla ölçülemez durumdadır.

Şehir planlama hizmetlerinde bütüncül yaklaşımdan, kamu yararı anlayışından vazgeçilmiş, serbestleştirme, özelleştirme,

ticarileştirmenin aracı haline getirilmiş; rant odaklı projelere teslim edilen kentlerde plansızlık ve denetimsizlik egemen kılınmıştır.

Plansızlığın ve denetimsizliğin ağır sonuçları her depremde tekrar yaşanmasına karşın, bugüne kadar hiçbir ders çıkarılmadığı gibi aksine mekânsal ve çevresel bağlamda niteliksiz yapılaşma, sağlıklı büyüme kentleri deprem, sel, heyelan ve yangın gibi afet risklerine karşı hazırlıksız hale getirmiştir.

Kentler, sağlıklı büyüme ile ulaşım, enerji, su, çöp, atık su gibi teknik altyapı hizmetleri yetersiz, kültür, eğitim, sağlık tesislerinden ve açık yeşil alanlardan yoksun hale gelmiştir. Yerel idarelerin yükümlü olduğu kamusal hizmetlerde kamu yararı önceliği ihmal edilmiş, içinden otoban geçen kentler, yaya, engelli, hasta, yaşlı, yoksul kesimler için ulaşılabilir olmaktan çıkmıştır.

Başta ulaşım, su, elektrik, doğalgaz olmak üzere temel kentsel altyapı hizmetleri ile eğitim, kültür, sağlık, çevre vb. alanlarda sağlanan sosyal hizmetlerin özelleştirilerek ticarileştirilmesiyle hizmetlere eşit erişim toplumun yoksul kesimleri aleyhine bozulmuştur. Yoksul kesimler barınma eğitim, sağlık ve beslenme gibi temel haklardan yoksun bırakılmıştır.

Kentler, giderek artan biçimde bütünlüğünü yitirerek birbirinden bağımsız ve ilişkisiz parçacıklara bölünmekte, varıl ve yoksul kesimler arası ayrışma ve uzaklaşma fiziksel mekâna da yansımaktadır.

Sosyal devlet olmaktan çıkıp sadaka toplumuna dönüşen sosyal hizmet üretme anlayışından uzak birçok uygulama ile kentlerde yaşayan engelli, çocuk, hasta, yaşlı yurttaşların kentsel hizmetlere erişimi giderek daha da zorlaştırılmaktadır.

Kent parçaları, “kentsel dönüşüm” adı altında yeni imar hakları verilerek sermaye çevrelerine pazarlanmaya devam edilmektedir. Bu süreç, gelir eşitsizliğini, sosyal kutuplaşmayı, mekânsal ayrışmayı, kentsel gerilimi arttırmaktan başka bir işe yaramamakta, sosyal yarılma, ayrışma ve kültürel yozlaşma giderek derinleşmektedir.

“Halk” kavramı yerine “müşteri” kavramı ile yönetim anlayışı pekiştirilmiş; “Bireysellik, özel alan, serbest piyasa, rekabetçilik, yerelcilik, yönetişim, sivil toplumculuk, rantıye, yolsuzluk” kavramları yükselen değerler haline gelmiştir.

Birçok yerel yönetimin temel icraatı, kentsel kamusal hizmetlerin pervasızca özelleştirilmesi, planlama, imar, kentsel altyapı ve ulaşım hizmetlerinde yolsuzlukların artması, kentsel rantın yandaş ve varsıl kesimler lehine yönlendirilmesi olmuştur.

Tüm bunlar bugüne kadar izlenen, toplumsal çıkarları göz ardı eden ve insan yaşamını hiçe sayan yerel yönetim politikalarının yetersizliğinin en açık göstergesidir.

Sağlıklı kentleşme, kentsel hizmetlerin kamusal hizmet kapsamında ele alındığı; barınma, çevre, eğitim, sağlık, kültür hizmetlerinin insan hakkı olarak görüldüğü; kamu yararı öncelikli bütüncül planlama, çevre, enerji, sanayi ve tarım politikalarının benimsendiği ve yerli mühendislik, yerli kaynak kullanımıyla; bağımsızlık, planlama, sanayileşme ve kalkınma ile olanaklıdır.

Yerel seçimlere, ülkemiz, kentlerimiz, doğal alanlarımız kısacası yaşam alanlarımız, geleceğimiz üzerine koyulan ipotekle, imar affı gölgesinde; yerel idarenin hiçe sayıldığı, anayasal düzenin tek bir iradeye teslim edildiği bir ortamda giriliyor.

TMMOB, kentlerimizde var olan sorunların aşılmasını, sağlıklı, yaşanabilir ve güvenli kentsel çevrelerin üretilmesini, kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesini, kent halkının, emek ve meslek örgütlerinin demokratik katılımını ve denetimini sağlayacak bir anlayışın geliştirilmesini, öncelikli ve temel gereklilik olarak görmektedir.

Bugün, kentlerimizin ve toplumun yerel seçimlerde, her zamankinden daha çok, **“toplumcu demokratik ve halkçı bir yerel yönetim”** anlayışına ihtiyacı vardır. Bu anlayış, katılımcılığın önünü açan, toplumun değişik kesimlerine, karar alma, uygulama ve denetleme süreçlerinde söz hakkı tanıyan politika ve uygulamaların hayata geçirilmesidir.

1. BÖLÜM: SEÇİMLERE NASIL BİR ORTAMDA GİDİYORUZ

31 Mart 2019 tarihinde Mahalli İdareler Genel Seçimleri gerçekleştirilecek. Bir önceki yerel seçimlerden bugüne geçen 5 yıllık süre içerisinde 3 kez Milletvekili Genel Seçimleri, 2 kez Cumhurbaşkanı Seçimleri, 1 kez de Anayasa Referandumu için sandık başına gidildi. Bu kadar kısa bir zaman dilimi içerisinde bu kadar fazla sayıda seçim yapılması, ülkemizde sürdürülebilir ve istikrarlı bir demokratik rejimin olmadığı en büyük göstergesidir.

Ortaya çıkan bu istikrarsızlığın nedeni AKP iktidarı boyunca anayasal demokrasi anlayışının terk edilmesi, güçler ayrılığı ilkesinin ortadan kaldırılması, devlet kurumlarının işleyemez hale getirilmesi ve hukukun üstünlüğü ilkesinin yok sayılmasıdır. Artık seçimler önceden belirlenmiş takvimler uyarınca değil, iktidar partisinin konjonktürel ihtiyaçlarına göre yapılmaktadır.

Yaratılan bu siyasal istikrarsızlığının ülkemiz açısından tek sonucu sık yapılan seçimler olmadı. Metropollerde yaşanan bombalı saldırılar, harabeye dönen şehirler, sokağa çıkma yasakları, tutuklanan siyasi parti liderleri-milletvekilleri-belediye başkanları-gazeteciler, kayyum atanan belediyeler, askeri darbe girişimi, Olağanüstü Hal Rejimi, KHK'larla yapılan hukuksuz ihraçlar, şaibeli seçimler, parlamenter rejimin kaldırılması, sınır ötesi harekâtlar, baskı yasaları, uluslararası ilişkilerdeki krizler, yolsuzluklar ve giderek derinleşen ekonomik kriz, yaşanan bu siyasal istikrarsızlığın en öne çıkan sonuçlarıdır.

Tek Adam Rejimi İstikrarsızlığı Sürekli Hale Getirdi

Ülkemizi adeta bir türbülansa sokan bu istikrarsız siyasal rejim, 16 Nisan 2017 Anayasa Referandumu ile kurumsallaştırılmış, 24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanı Seçimleriyle birlikte ülkemizin idari yapısı bütünüyle altüst edilmiştir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi olarak adlandırılan bu yeni rejim, demokratik rejimlerin olmazsa olmaz şartı olan denge-denetim mekanizmalarını ortadan

kaldırarak yasalara ve kurumlara değil, keyfiyete dayalı bir yönetim anlayışını getirmiştir. Bu haliyle tek adam rejimi istikrarsızlık, kaos ve meşruiyet krizinin sürekli hale gelmesidir.

Parlamentonun yasama yetkisinin gaspı anlamına gelen ve OHAL Kanun Hükmünde Kararnameleri'nin bir biçimiyle devamını niteliğinde olan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ülkemizin idari işleyişinden kurumsal yapısına, kanun ve yönetmelik değişikliklerinden atamalara kadar her alanda düzenlemelerde bulunmaktadır. Yargı organları hukuka değil doğrudan Cumhurbaşkanına bağıllık esasıyla görev yapmakta, devlet mekanizması tümüyle parti devleti anlayışıyla işlemektedir.

TMMOB olarak bu rejimin istikrarsızlık ve kriz üreteceğini en başından itibaren dile getirdik. Aradan geçen zaman, eleştiri ve uyarılarımızda ne kadar haklı olduğumuz gösterdi. Bugün ülkemiz gerçek anlamıyla bir yönetim krizi ve bununla ilişkili derin bir ekonomik krizle yüz yüze bulunuyor.

Ekonomik Kriz Her Geçen Gün Derinleşiyor

Ülkemizin içinde bulunduğu istikrarsızlık ve izlenen yanlış ekonomi politikaları nedeniyle geçtiğimiz yıl yaşanan döviz kuru dalgalanmaları, ithalata dayalı sektörlerin işlerini sürdüremez hale gelmesine, döviz borcu olan kesimlerin büyük zararlar yaşamasına neden oldu. Türk Lirası bir önceki yıla göre %40 değer kaybetti.

Ekonomimizin siyasal çalkantılar karşısında bu denli kırılan olmasının nedeni yıllardır izlenen neoliberal politikalarıdır. Yurt dışından sağlanan sıcak para akışına dayalı rant ekonomisi, ülkemizde düzenli ve giderek daha sık aralıklarla krizlere neden olmaktadır. Yaşanan her kriz, halkın daha fazla yoksullaşmasına, ülke varlıklarının değersizleşmesine neden olmaktadır. Emegıyla geçinen kesimlerin krizler karşısında dayanma gücü azalmakta, krizlerin toplumsal maliyeti artmaktadır.

Liyakat esasıyla değil, iktidara sadakat esasıyla yapılandırılmış devlet kurumlarının verileri, yaşadığımız ekonomik krizin boyutlarını gerçek anlamıyla yansıtmamaktadır. İktidar tarafından yılın son aylarında yapılan vergi indirimlerine, doğrudan piyasa müdahalelerine ve indirim kampanyalarına rağmen TÜİK'in manipüle edilmiş rakamlarına göre 2018 yılı Tüketici Fiyat Endeksi %20'nin üzerinde, Yurt içi Üretici Fiyat Endeksi ise %33'ün üzerinde çıkmıştır. Bu rakamlar son 15 yılın en yüksek enflasyon oranlarıdır.

Yüksek enflasyona rağmen ülkemizde üretim durma noktasına gelmiştir. Sanayi üretim endeksleri her ay daha da düşmektedir. Fabrikaların üretimi durdurması, yatırım projelerinin iptal edilmesi, şirketlerin konkordato ilanları ve toplu işçi çıkarmaları olarak hayatlarımıza yansıyan bu veri, Ekim ayında %11,6 olarak açıklanan işsizlik oranı hızla tırmanmaktadır. Türkiye en kötü kriz senaryolarından biri olan yüksek enflasyon ve ekonomik durgunluğu aynı anda yaşamaktadır.

Halkın günlük yaşamı bu denli kötüleşmişken siyasal iktidar halkın sorunlarına çözüm bulmak yerine 2019 yılında gerçekleşecek yerel seçimler öncesinde pembe bir tablo yaratmaya çalışmaktadır. Benzerleri daha önceki kriz dönemlerinde de gördüğümüz ve devlet hazinesini boşaltma pahasına atılan bu spekülatif adımlar, kur ve faizlerde kısa dönemli düzelmeler yaratsa da uzun dönemde krizi daha da derinleştirmektedir. Nasıl ki 24 Haziran Seçimleri öncesinde yaratılan suni ekonomik büyüme Ağustos ayında büyük bir patlamaya yol açıtıysa 31 Mart Yerel Seçimleri öncesinde yaratılmak istenen bu pembe tablo da seçimler sonrasında büyük ekonomik-toplumsal patlamalara neden olacaktır.

Ülkemiz bu denli büyük bir krizle boğuşurken iktidar sahipleri "savurganlık" ve "yolsuzluk" içinde yaşamaktadır. AKP'li belediyelere kadar uzanan bu savurganlık ve yolsuzluklar, Sayıştay Raporlarında açık biçimde tespit edilmiştir. Halkı tasarrufa çağıran yöneticiler, büyük bir şatafat içerisinde yaşamaya devam etmektedir. Ülkeyi

yönetenler lüks içerisinde yaşarken iktidarın ve belediyelerin tüm imkânları yandaş kesimlerin ihtiyaçları için seferber edilirken halk yoksulluğa mahkûm edilmiştir.

Kriz Mühendis, Mimar ve Şehir Plancılarının Yaşamını Olumsuz Etkiliyor

Yaşanan ekonomik krizden en fazla etkilenen kesimler arasında Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları da yer almaktadır. Gerek kamuda gerek özel sektörde her türlü mühendislik, mimarlık ve şehir planlama hizmetlerini; planlama, projelendirme, uygulama ve denetleme işlerini yürüten tüm meslektaşlarımız krizden olumsuz biçimde etkilenmektedir. Meslektaşlarımız, ülkemizdeki kriz ortamının yarattığı pahalılık, geçim sıkıntısı ve borçlanma gibi ortak sorunlardan etkilendiği gibi mesleğimize özgü sorunlarla da boğuşmak zorunda kalmaktadır.

Kamuda çalışan meslektaşlarımız, siyasi baskı ve sürgün tehdidi altında, düşük ücret, kadro sorunu, özlük haklarının ihlal edilmesi, düşük ek göstergeler gibi birçok sorun ile yüz yüzedir. Güvencesiz-sözleşmeli istihdam modellerine yönelme, atamalarda liyakatin ortadan kalkması ve nihayet hukuksuz-keyfi ihraçlar gibi nedenlerle kamudaki teknik personelin iş yükü artarken, iş riski de giderek büyümektedir.

Özel sektörde çalışan meslektaşlarımızın tamamına yakını yatırımların durması, projelerin iptal edilmesi, reel sektörün tıkanması gibi sorunlardan etkilenmiştir. İşsizlik, esnek çalışma, güvencesizlik, sağlıksız çalışma koşulları ve reel ücret kaybı gibi sorunlar özel sektörde çalışan tüm meslektaşlarımızı tehdit etmektedir.

Kanun Hükmünde Kararnamelerle hukuksuz biçimde kamu görevinden çıkarılan meslektaşlarımız krizden en olumsuz etkilenen kesimlerin başında yer almaktadır. Bu arkadaşlarımız sadece işlerini kaybetmekle kalmadılar, aynı zamanda başka işlerde çalışmaları

önünde engeller de çıkartıldı. Meslek alanımızda bunu en somut olarak yapı denetim alanında yaşadık. Yapı denetimi kuruluşlarında çalışan mühendis ve mimarlardan KHK ile ihraç edilmiş olanların belgeleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından iptal edildi. Yeni başvurular da reddedilerek yapı denetimi sistemindeki sicilleri silindi. İhraç edilen meslektaşlarımızın yurt içinde kamusal hizmet niteliğindeki işlerde çalışmasına izin verilmediği gibi pasaport yasakları nedeniyle yurt dışına da çıkmaları engellenmektedir.

Yerel Yönetimlerde Demokrasi Krizi

Türkiye'nin içinden geçtiği krizin bir diğer boyutu da yerel yönetimlerde yaşanmaktadır. Bugün Türkiye nüfusunun %40'ı, seçimle iş başına gelmemiş, doğrudan iktidar tarafından atanmış isimler tarafından yönetilmektedir. Seçilmiş yerel yöneticilerin siyasal iktidar tarafından azledilerek atanmışların yetkilendirilmesinin demokrasiye bağdaşır bir yanı bulunmamaktadır.

Siyasal iktidarın yerel yönetimlere ve demokrasiye bakış açısının en somut göstergesi olan bu durumun iki farklı boyutu vardır: İlki, aralarında İstanbul, Ankara ve Bursa gibi metropollerin de bulunduğu 7 ilde AKP'li belediye başkanlarının istifaya zorlanmasıdır. Kamuoyuna ikna edici bir açıklama yapılmaksızın gerçekleşen bu zoraki istifalar, AKP'nin kendi seçmenlerinin demokratik tercihlerine bile değer vermediğini göstermektedir.

Yerel yönetim yetkilerinin iktidar tarafından gaspedilmesinin ikinci ve daha önemli boyutu ise özellikle DHP bileşenlerinden biri olan Demokratik Bölgeler Partisi'nin elinde bulundurduğu 102 belediyenin 94'ünde seçilmiş belediye başkanlarının görevden alınarak yerlerine "kayyum" atanmasıdır. Aralarından Diyarbakır, Van ve Mardin Büyükşehir Belediyelerinin de bulunduğu 10 il ve 84 ilçe iktidarın atadığı memurlar eliyle yönetilmektedir.

Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Erdoğan, gerekli gördüğü halde kayyumlar aracılığıyla yönetime 31 Mart Seçimleri sonrasında

da devam edileceğini söyleyerek seçimlerin meşruiyetine ve seçmenlerin tercihlerine olan yaklaşımını peşinen göstermiştir. AKP, tek adam rejiminin merkezi yetkilerini, yerel yönetimleri de içine alacak biçimde genişletmek peşindedir.

2. BÖLÜM: NASIL BİR YEREL YÖNETİM İSTİYORUZ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, toplumsal gelişme ve çağdaş yaşamın gerektirdiği kentsel yaşam kalitesine ulaşılabilmesi için kentlere ilişkin sorumluluğunu yerine getirmeyi, mevcut politika ve uygulamalardan farklı bakış açıları sunmayı ve kentlerin yaşanabilir niteliklere kavuşmasını hedeflemektedir.

Bu hedef doğrultusunda TMMOB, doğrudan mesleki uygulama alanına giren kent sorunlarına ilişkin olarak yerel yönetimler, planlama, kentleşme, kamu kaynaklarının dağılımı, yapı denetimi, risk-afetler, çevre, altyapı, enerji, kentsel koruma, kentsel dönüşüm, kent demokrasisi temalarında sorun tespitlerini ve çözüm önerilerini bugüne kadar olduğu gibi kamuoyu ile paylaşmayı görev bilmektedir. Bu belgede de bugüne kadar ısrarla belirttiği, toplumun bilgisine sunmayı önemli gördüğü yerel yönetim politikaları ve kentlerimizin -değişmesi bir yana- giderek artan ve derinleşen sorunları tanımlanmakta, bunların nedenleri açıklanmakta, kentlerin daha yaşanabilir olması için izlenmesi gereken politika ve yöntemler üzerine öneriler sunulmaktadır.

Özerk-Demokratik-Etkin Yerel Yönetim İstiyoruz...

Yerel yönetimler; il, belediye veya köy halkının yerel ve ortak gereksinimlerini karşılamak üzere kuruluş esasları ve karar organları kanunla belirtilen, seçmenler tarafından 5 yılda bir seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir. Yerel yönetimlerin; kendi kendini yöneten, katılımcılığı benimseyen, temel kentsel sorunların olabildiğince toplumun tüm katmanlarının mutabakatı ile çözüleceğine inanan, şeffaf, hesap vermeye ve demokratik denetime açık, gücünü halktan alan yönetimler olmaları gerekmektedir.

2014 yılında hayata geçirilen “bütünşehir” sistemi ile belediye sınırlarının genişletilmesi, yetersiz kalan bütçe, personel, araç, gereç; topografik engeller, ulaşım sorunu vb. nedenlerle kentsel hizmetlerin sağlıklı verilememesine yol açmıştır. Belde belediyesi ile köy tüzel

kişiliklerinin kaldırıldığı yerlerde, yerel halkın hizmete ulaşması, kararlara katılımı tamamen ortadan kalkmıştır. Bütünşehir içinde kalan, mekân ve sosyal dokusu tarımsal aktiviteler ile şekillenen kırsal yerleşimlerde önemli sorunlar yaşanmaktadır. Tarımsal aktiviteler için kritik öneme sahip mera, harmanlık vb. ortak alanların belediyelere devredilmesi nedeniyle tarımsal faaliyetler yapılamaz hale gelmiştir.

Özerk-demokratik ve etkin bir yerel yönetim için yerinden yönetim anlayışı vazgeçilmez önemdedir.

- Merkezi idarenin yerel yönetimler üzerindeki vesayetini arttıran; mahalli idare sistemini, hizmete erişilebilirliği yok eden; yerel katılımı ortadan kaldıran “bütünşehir” sisteminden vazgeçilmelidir.
- Siyasi iktidar, belediyelere kayyum atama, istifaya zorlama veya açığa alma gibi antidemokratik uygulamalardan; yerel idarenin yetkisini daraltan, tek hesap düzeni, merkezi idareye alınan imar ve planlama yetkileri, imar affı gibi vesayetçi yaklaşımlardan vazgeçmelidir.
- Su, orman, mera, yaylak, kışlak, tarım alanları gibi doğal varlıklar ve çevre; planlama, enerji, kültürel varlıklar, bayındırlık, ulaşım gibi kent topraklarının kullanım kararlarını doğrudan etkileyen konularda merkezi idarenin sınırsız yetkisi kaldırılmalı, yerel yönetimlerin ve kent sakinlerinin de söz sahibi olacağı yeni bir yapı kurgulanmalıdır.
- Demokratik kitle örgütlenmelerinin önünü tıkayan Siyasi Partiler Yasası, Dernekler Yasası ve Seçim Yasası yeniden düzenlenmelidir.
- Seçim sistemi “temsilde adalet” ilkesi çerçevesinde düzenlenmeli, seçimlere katılan partilerin aldıkları oy oranında temsili sağlamalı, baraj uygulaması kaldırılmalıdır,
- Seçimlere katılan partilere eşit koşullar tanınmalı, her türlü antidemokratik uygulama kaldırılmalıdır.

- Seçim harcamaları ve bu harcamaların kaynakları seçimlerden önce açıklanmalı, yargı ve seçmen denetimine tabi tutulmalıdır.
- Partilerde adaylar önseçimle belirlenmeli, önseçimlerde delege sistemi yerine doğrudan temsil uygulanmalıdır.
- Seçenlere seçilmişleri geri çağırma hakkı verilmelidir.
- Yüz kızartıcı suçlar hariç bu ülkede yaşayan hiç kimsenin, siyasi nedenlerle seçme ve seçilme hakkı sınırlandırılmamalıdır.

Halkçı, Toplumcu, Katılımcı Yerel Yönetimlerde Kentin Sakini Değil, Sahibi Olmak İstiyoruz...

Katılımcı yerel yönetim anlayışı; ayrımcılık yapmadan, eşitlik, kapsayıcılık, hesap verebilirlik ve hukuk üstünlüğü gibi insan hakları ilkeleri üzerine temellendirilmiş yaklaşımla, halkın her kesiminin kendi yaşamlarını doğrudan etkileyen kararların alınması süreçlerine katılımlarını gerektirir.

Katılımın önemli araçlarından birisi olarak kabul edilen kent konseylerinin bürokratik çalışma biçimi, kent meclisleri gibi yönetime katılımı mümkün kılacak mekanizmaların oluşturulmaması, gibi nedenlerle halkın kent yönetimine katılımı sağlanamamaktadır. Kentlilerin karar alma süreçlerinde yeterince yer almaması, bu süreçlerin yerel yönetim veya merkezi yönetimin bir görevi gibi algılanması, katılımın önündeki engeller olarak sayılabilir.

Yerel yönetimlerin uygulayacağı politikaların karar alma süreçlerinde, kent halkının özne olmasını hedefleyen, doğrudan demokrasi ilkelerini mahalle komiteleri aracılığıyla hayata geçiren, mekanizmaları yaratması gerekmektedir.

- Neoliberal sosyo-ekonomik dönüşümleri yerele aktaran; rantın kontrolü için planlamayı merkezileştiren; yerel yönetimleri, yerinden yönetimi ortadan kaldıran; “afet ve risk”i rantın aktarımı için gerekçe yapan KHK’lar, Büyükşehir Belediyeleri Yasası, Belediyeler Yasası, İl Özel İdare Yasası, Mahalli İdare Birlikleri Yasası, İller Bankası Yasası, İmar Yasası, Kamu İhale

Yasası ve ilgili diğer tüm mevzuat değişiklikleri iptal edilerek meslek odaları ve ilgili tüm toplum kesimlerinin katılımıyla yeniden düzenlenmelidir.

- Yerel yönetim anlayışı; hukuka saygılı, kamu yararını gözeten, katılımcılığa ve paylaşıma açık, şeffaf, yurttaşlarının çıkarlarını ön planda tutan bir yaklaşımda olmalıdır.
- Yerel yönetimler, kentteki gerçek ve tüzel kişilerin, tüm kentlilerin; mahalle, semt, ilçe meclislerinin yanı sıra kadın, memur, işçi, genç, emekli, işsiz, engelli vb. kesimlerin oluşturacağı meclisler ve bu meclislere dayanacak kent meclisleri aracılığı ile karar alma, uygulama ve denetim süreçlerine etkin katılımını sağlamalıdır.
- Yerel yönetimler, katılım ve denetimde demokratikleşmeyi içselleştirmelidir. Halkın, kamu bilgisine erişimi, kararlar ve uygulamaları denetleme süreçlerine katılımı ve etkin temsiliyeti sağlanmalıdır.
- Kent yönetimine ilişkin mahalle ölçeğinden başlayan ve aşağıdan yukarı örgütlenen, kentin her kesiminin mümkün olduğunca katılmasına olanak verecek mekanizmalar kurulmalı, öneriler kararlara yansıtılmalıdır.
- Kentsel hizmetleri bir hak olarak gören, “yardım” adı altında sadaka dağıtarak yoksulluğu devamlı kılan politikaları benimsemeyen, sosyal adaleti temel alan, kamusal kaynakların planlanmasında toplumsal adaleti hedefleyen, kentsel hizmetlere tüm toplumsal kesimlerin ulaşmasını önceleyen bir kent yönetim anlayışı sağlanmalıdır.
- Kentsel kamu hizmetlerini ticarileştiren özelleştirmeler ve taşeronlaştırmaları reddeden belediye emekçilerinin kadrolu, güvenceli istihdamını esas alan, liyakatten taviz verilmeyen, sendikaları tahakküm altına almaya çalışmadan eşit ilişki hedefleyen bir yönetim anlayışı sergilenmelidir.

- Kentte yaşıyan farklı sosyal kesimlerin ortak yaşam ve dayanışma bilincini geliştirecek yeni kamusal mekânlar oluşturulmalıdır.
- Kentin kaderini etkileyecek büyük projeler halkın tartışmasına açılmalı; meslek odalarının, uzman kişilerin ve üniversitelerin görüşleri ve hukuka, bilime ve tekniğe bağlılık esas alınmalıdır.
- Eşit yurttaşlık temelinde bir toplum fikrinden hareketle, kent merkezine ulaşacak maddi imkânı olmayan ya da kent merkezi dışında yaşıyan yurttaşların yaşadığı bölgelerde sosyal, sanatsal, kültürel faaliyetler kurumsallaştırılmalı, sosyal yaşam faaliyetleri herkes için erişilebilir temel bir hak olmalıdır.
- Koruyucu sağlık hizmetlerini temel alan, parasız sağlık ve sosyal hizmet uygulamaları hayata geçirilmelidir.

Etkin Kentsel Hizmet Üretimi İstiyoruz...

5393 Sayılı Belediye Yasası'na göre yerel yönetimler, "Belediyenin ve belde sakinlerinin yerel ve ortak nitelikteki gereksinimlerini karşılamak üzere" kurulmuşlardır. Bu hizmetlerin hayata geçirilmesinde, "yerellik" ve "yerindelik" temel bir politika olarak algılanmak durumundadır.

Planlı, sağlıklı, güvenli yerleşim alanları, temiz su temini, atık su, çöp ve temizlik hizmetleri, imar çalışmaları, ulaşım hizmetleri, kesintisiz ve sağlıklı enerji-doğalgaz temini, çevre sağlığı, zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma, kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor, sosyal hizmet ve yardım konuları kentsel hizmet çeşitliliğinin önemli bileşenleridir. Kentte yaşıyan tüm kesimlerin kamusal hizmetlerden aldığı pay ve bu hizmetlere erişimdeki eşitsizlik yoksul kesimlerin aleyhine giderek artmakta ve derinleşmektedir.

- Merkezi idare, kentlerin kimliğini, kültürünü, ortak belleğini yok eden uluslararası sermaye güdümündeki tepeden inme projelerine son vermelidir.

- Kamuya ait arazi ve yapıların satışı, özelleştirilmesi ya da sembolik sosyal donatı alanları karşılığı yüksek rant projeleriyle elden çıkarılmasına son verilmelidir.
- Sağlıklı bir çevrede yaşam için eğitim, sağlık, sosyal hizmetler, açık ve yeşil alan düzenlemeleri gibi temel hizmetlere kamusal alan sorumluluğu ile yaklaşılmalıdır.

Kamu Yararı Odaklı Kent Planlaması İstiyoruz...

Sağlıklı, yaşanabilir ve güvenli kentsel mekânların oluşturulmasındaki temel araçlardan biri olan planlama, fiziksel ve doğal çevreyi olduğu kadar sosyal ve ekonomik ilişkileri, toplumsal yaşamı da şekillendirmektedir. Planlamanın esasları, teknik ve bilimsel gereklilikleri doğrultusunda kent planlaması, tarihi, kültürel ve doğal değerlerin korunarak sonraki kuşaklara aktarılmasını amaçlar; nüfus gelişiminin ve demografik kestirimlerin ışığında, kentteki tüm sosyal yapıları dikkate alır; ekonomik sektörleri inceleyerek geleceğe yönelik kestirimlerde bulunur; istihdam olanaklarının artırılmasını, her türlü afet riskine karşı sakıncalı alanlarda gerekli önlemlerin alınmasını hedefler; hukukun üstünlüğünü ve kamu yararını gözetir.

Oysa Kentlerimiz neredeyse Cumhuriyet tarihine koşut süreç izleyen kaçak yapılaşma ile büyümüştür. Onlarca af düzenlemesiyle, 1940'lı yıllarda başlayarak Cumhuriyet tarihinin son 70 yılına damgasını vuran, hazine arazilerinin işgalinden sonra kıyı alanlarına, en son olarak da orman, yaylak ve kışlaklara yayılan kaçak yapılaşmanın önlenmesi, özendirilmemesi bir yana kaçak yapılaşma adeta resmi kentleşme politikası haline gelmiştir.

Tüm bu süreçlerde kamuya ait ormanlar, kıyılar, meralar, tarım alanları, su havzaları gibi doğal alanlar talan edilirken, yapılı kentsel çevre içindeki kentsel kamusal alanlar parklar, yeşil alanlar, dere yatakları, yapılaşmaya açılmış, meskûn alanlarda yapı yoğunlukları artırılarak açık, yeşil alanlar, sosyal ve teknik altyapı alan standartları azalmıştır. Kamu yararını esas alan planlamadan uzaklaşılmasının

en önemli sonuçlarından birisi de engelli, çocuk, hasta, yaşlı kesimler ile yoksul kesimlerin kentsel hizmetlerden eşit olarak yararlanamamasıdır.

Ülke kaynaklarının bütüncül olarak etkin ve verimli değerlendirilmesinin bir koşulu, üst ölçekli mekânsal planların merkezi idare tarafından yapılmasıdır. Günümüzde, merkezi idare planlama yetkisini, ülke kaynaklarının etkin ve verimli bir şekilde ülkemiz insanlarının geleceği doğrultusunda bütüncül olarak değerlendirmesi amacıyla değil, kentlerin, kıyıların, tarım alanlarının, ormanların, meraların, giderek yaylaların talanına dönüşen, nükleer santraller, termik santraller, gelişigüzel madencilik uygulamaları, şehir hastaneleri, kentsel dönüşüm projeleri, “büyük projeler” adı altında ülke topraklarının yandaş ulusal/uluslararası sermayeye sunulmasının bir aracı olarak kullanmaktadır.

Bakanlığın “harita alımından yapı ruhsatının verilmesine” kadar sınırsız yetkisinin bu keyfiyetin yerel idareler ve kentler üzerinde yarattığı vesayet, Cumhurbaşkanlığı Sistemi ile pekiştirilmiştir. Ülke tarihinde bir ilk daha yaşanarak 2018 imar affı iki kez uzatılmıştır. Bundan önce çıkarılan tüm af kanunlarında olduğu gibi bu imar affı düzenlemesiyle bir kez daha sağlıklı, güvenli kentleşmeden vazgeçilmiştir.

- Siyasi bir araç haline getirilen planlama mevzuatındaki merkezi idare vesayeti kaldırılmalı, planlamanın kademeli birlikteliği ilkesi çerçevesinde üst ölçekli mekânsal plan kararları yerel idarelerin yetkisine bırakılmalıdır.
- Mekânsal planlamada bütüncül bakış açısı geliştirilmeli, sektörel yaklaşımdan vazgeçilmelidir.
- Planlama, mimarlık ve kentleşmenin bir kültür olgusu olduğundan hareketle doğal ve kültürel varlıkların/mirasın korunması için bütüncül bir ülke koruma ve kültür politikası belirlenmelidir.

- Planlama yaklaşımında, plan yalnızca fiziksel müdahaleye odaklanan nihai bir belge olarak değil, doğal ve kültürel değerlerin korunması ile sosyo-ekonomik gelişme için araçları ortaya koyan, katılımcı, müzakereci, dinamik ve disiplinlerarası gerçekleştirilen esnek bir süreç olarak benimsenmelidir.
- Yaşanabilir bir kent için birbirinin kopyası halinde niteliksiz, kişisiz, kimliksiz kentlerde yaşamamak, yerleşimleri rant temelli “imar” kısılcısından kurtarmak için her düzey ve kapsamdaki planlamada, doğal ve kültürel varlıkların “kaynak” ya da “kullanım değeri”nden önce “varlık değeri” olarak ele alındığı bir yaklaşım benimsenmelidir.
- Yaşanabilir kentler için planlamanın rantın dağıtım aracı değil, sağlıklı ve yaşanabilir çevre oluşturmanın temel aracı olduğu bilinciyle kamu yararına aykırı plan değişikliklerinden vazgeçilmelidir.
- Bütüncül planlara aykırı, kent kimliğini yok eden, doğal alanları tahrip eden, toplumsal ihtiyaç olmayan, kamu zararına yol açan her türlü projeden derhal vazgeçilmelidir.
- Yol, otopark, elektrik, su gibi teknik altyapıya; okul, sağlık ocağı gibi sosyal donatı alanlarına; park, çocuk bahçesi, spor tesisleri gibi açık ve yeşil alanlara ilişkin kentsel standartlar çağdaş, insanca, sağlıklı yaşam alanlarını oluşturacak şekilde yeniden belirlenmelidir.
- Kentlerimizde var olan sorunların aşılması, sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması ve kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi doğrultusunda, toplumun büyük bölümünü dışlayan, halkın katılım ve denetimine kapalı mevcut yerel yönetim biçimi aşılmalı, kent halkının ve meslek örgütlerinin demokratik katılımı, etkin temsiliyeti ve denetimi sağlanmalıdır.
- İmar konularında uzmanlaşmış bir yargı sistemi geliştirilmelidir.

İnsanlık Onuruna Yaraşır Sağlıklı Bir Çevrede Yaşamak İstiyoruz...

Ülkemizin geleceği için yerleşim alanlarının çevresindeki kırsal alanlar ve doğal alanların korunması ve kamu yararı temelinde yararlanmanın sağlanması yaşamsal önemdedir. Yerel yönetimler su, hava, toprak vb. sınırlı doğal kaynakların kullanımında kamu yararını gözetmek ve halkın da aynı hassasiyeti göstermesini sağlamak noktasında görevli ve sorumludur.

Sağlıklı kentsel çevrenin oluşmasında en önemli husus, mahalle ölçeğinden semt, bölge ve kentsel ölçeğine kadar kademelendirilmiş teknik altyapı ve üstyapı ile ortak kullanım alanları olan meydanların, yeşil alanların, parkların, çocuk bahçelerinin vb. açık ve yeşil alanların dengeli dağılımıdır.

Ancak kaçak ve/veya imara aykırı yapılaşma, yapılaşma yoğunluğunun altyapı ve üstyapı ihtiyacı göz ardı edilerek artırılması ile kontrolsüz ve sağlıksız büyüyen kentlerimizde nüfusun ihtiyacı olan teknik altyapı ve üstyapının yeterince karşılanabildiğini söylemek mümkün değildir.

Altyapı yetersizliğinin, yanlış kıyı kullanımlarının yanı sıra kent içi dere yataklarının yapılaşmaya açılması ya da yol olarak kullanılmasının sonucu mevsimsel yağışların sele/afete dönüşmesi de olağan hale gelmiştir.

- Eğitim, sağlık, sosyal hizmetler ve yardım gibi temel ‘kamu hizmetlerine’, kamusal alan sorumluluğu ile yaklaşılmalıdır.
- Kentsel kamu hizmetlerinin, girişimcilerin kâr amacıyla yerine getirdiği bir faaliyet olarak ticarileştirilmesini dayatan özelleştirme anlayışı reddedilmeli; kentlerde yaşayanlar “müşteri” değil, kentsel hizmetlere eşit ulaşma hakkına sahip yurttaşlar olarak görülmelidir.
- Bütünleşik bir konut politikası geliştirilmelidir. Konut, anayasal olarak “barınma hakkı” olarak ele alınmalı, dar ve

orta gelirliilerin nitelikli konut edinmelerine olanak sağlayacak politikalar devletin temel politikalarından birisi olmalıdır.

- Planlama ile teknik altyapı uygulamaları arasında eğgüdüm sağlanmalıdır.
- Sağlıklı kentsel gelişme için toplu taşıma ve bisiklet kullanımını özendirici, yaya öncelikli ulaşımı destekleyen kentsel gelişme modellerine dayanan planlama ilkeleri benimsenmelidir.
- Plan değişiklikleri daha fazla rant için değil, kentsel standartları yükselterek yol, otopark, okul, sağlık ocağı, park, yeşil alan, oyun alanı, spor tesisleri gibi sosyal donatı ve teknik altyapı alanları kazanmak için yapılmalıdır.
- Kentsel mekân kullanım standartlarını doğrudan etkileyen, yoksulluk, göç ve nüfus yığılması sorunlarının çözümü için acil olarak “istihdam odaklı yerel kalkınma modelleri” geliştirilmelidir.
- Elektrik, su, doğalgaz, temiz hava, ulaşım, haberleşme gibi temel insan ihtiyaçlarının karşılanmasında, kâr amacı gütmeyen, arz güvenliğini temel alan, ucuz, kesintisiz, temiz hizmet üretme anlayışı geliştirilmelidir.
- Kentlerimizin su havzalarında yaşanan yoğun yapılaşmanın önüne geçilmelidir. Uluslararası düzeyde stratejik önemi önümüzdeki yıllarda giderek artacak ve temel bir insan ihtiyacı olan suyun temin edildiği kaynaklar ve havzalar “koşulsuz ve istisnasız” korunmalıdır.
- Halkın gıda güvencesi ve güvenli gıda tüketimi temel bir haktır. Gerek bu hakkın temini, gerekse bilinçli gıda tüketimi ve üretimi için gıda denetimlerine yönelik politikalar saptanmalı ve uygulanmalıdır.
- Yaşlılar için özel programlar geliştirmeli, sağlıklı yaşlanmanın koşulları yaratılmalı, ihtiyaç sahiplerinin koruma altına alınması sağlanmalıdır.

- Suyun her türlü kirlenmeden arındırılarak kaynağından çıktığı gibi en sağlıklı ve ekonomik biçimde insanlara ulaştırılması (sistemdeki su kaçakları da giderilerek) için gelecek yılların ihtiyacı hesaplanarak plan ve projeler geliştirilmeli, büyük kentlerde olduğu gibi kentte yaşayanlar paketlenmiş sulara mahkûm edilmemelidir.
- Doğal varlıkların korunması kaynak olarak sürdürülebilir kullanımının yanı sıra kirlilikten korunmayı da içermektedir. Kent ortamında oluşan katı ve sıvı atıklar tekniğe ve bilimsel kriterlere uygun olarak bertaraf edilmelidir.
- Su kirliliği yanında hava kirliliği, gürültü kirliliği, görsel kirlilik gibi sorunların çözüldüğü ve toplumsal yaşamı kolaylaştırmak amacıyla kentsel altyapı çalışmalarının etkili ve verimli yapıldığı bir çevre yönetimi oluşturulmalıdır.
- Kent yaşamında önemli yer tutan fiziki planlarda kentsel sağlığa yönelik alt ve üstyapı program ve projeleri vakit geçirmeksizin uygulamaya alınmalıdır.

Nitelikli, Erişilebilir ve Herkes İçin Sağlık İstiyoruz...

Kentte yaşayan tüm kesimlerin eşit ve kolay erişiminin sağlanması gereken bir diğer kamusal hizmet sağlık hizmetleridir. Yerel yönetimlerin bir görevi de 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesinin 'b' bendi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7'nci maddesinin 'v' bendi hükümlerinin verdiği yetkiyle hastane, poliklinik, sağlık merkezleri gibi tesisler açmak suretiyle halkın temel sağlık hizmetlerini karşılamaktır. Yerel yönetimlerin, sağlık hizmetini bir kamu hizmeti olarak değerlendirip bu çerçevede proje ve yatırımlara yönelmesi, var olanları genişletip geliştirmesi ve koruyucu sağlık hizmetleri vermesi sosyal devlet anlayışının doğal sonucudur.

Özelleştirme, serbestleştirme politikaları sağlık hizmetlerine şehir hastaneleri olarak yansımıştır. Sağlık ocağı, semt polikliniği, devlet

hastanesi, üniversite hastanesi gibi mahalle ölçeğinden kente-bölgeye hizmet ölçeğine göre kademelendirilmiş ve kente yaygınlaştırılmış sağlık hizmetlerinden, kamu hizmeti anlayışından vazgeçilmiştir. Hasta garantili taahhütler ile desteklenen şehir hastanelerine müşteri bulma amacıyla kente yayılmış tüm hastaneler, sağlık birimleri kapatılmaktadır. Çoğu kent dışında yer alan şehir hastaneleriyle sağlık hizmetinin tek noktada toplanması, sağlık hizmetine erişim konusunda toplumun tüm kesimleri arasında eşitsizlik yaratacaktır. Sağlığın tamamen piyasalaştırılması anlamına gelen sözde Kamu-özel ortaklığıyla kurulacak olan şehir hastanelerine yüzde 70 doluluk oranı konusunda devlet garantisi verilmiştir. Ayrıca bu garanti dışında genellikle kentlerin yerleşme alanları dışında bulunan ekolojik rezerv alanlarındaki hazine arazilerini ihale yoluyla hastaneleri yapacak inşaat şirketlerine verilmesinin yanı sıra, bu şirketlerin görüntüleme, laboratuvar, bilgi işlem, güvenlik gibi tüm hizmetleri de vereceği ve bu hizmetler karşılığında şirketlere 'hizmet bedeli' adı altında ayrıca ödeme yapılacağı, hastanelerin çevresine kurdukları ticari alanları işletebileceği ve bu gelirler KDV, damga vergisi ve harçlardan muaf olacağı düşünüldüğünde Şehir Hastanelerinin kamuya ekonomik maliyetinin kentsel mega projelerde görüldüğü gibi büyük bir bütçe açığına neden olacağı ve bu maliyetlerin hizmet götürülmesi gereken halka yükleneceği açık olarak ortadadır.

Gerek yer seçimi gerekse sağlık turizmi için yapılan devasa otel ve plazaları andıran gereksiz mekan israfı ve organizasyon güçlüğü içeren mimarisi ile sağlık hizmetini ulaşılması güç ve pahalı hale getiren şehir hastaneleri, özellikle kalp krizi trafik kazası vb gibi kent içindeki acil sağlık hizmetine ihtiyaç duyan hastaların hastaneye ulaşımını ve hastaneden gelecek acil sağlık yardımlarının hastaya ulaşımını imkansız hale getirmektedir.

Esas olarak bir kentin sağlıklı bir kent olabilmesi için şehir hastaneleri uygulamalarından vazgeçilmeli, acil durumlarda yarım saatte tam teşekküllü bir kamu hastanesine ulaşılması esas alınmalıdır.

Sağlıklı, Erişilebilir ve Güvenli Gıda Hakkımızı İstiyoruz...

Aynı zamanda bir "hak" olan gıda güvencesi, dini, dili, rengi, cinsiyeti ve milliyeti ne olursa olsun her insanın aktif ve sağlıklı bir yaşam için gereksinim duyduğu yeterli, sağlıklı, güvenilir ve besleyici gıdaya, fiziksel ve ekonomik bakımdan sürekli erişebilmesi durumudur.

Gıdaya erişimin sağlanamamasında temel sorun, adil olmayan gelir ve ürün dağılımıdır. Dolayısıyla açlığın nedeni temelde yoksulluktur. Günümüz hastalığı olan aşırı ve lüks tüketim alışkanlığı, gıdaya adil ulaşmanın önündeki en büyük engellerden birini oluştururken, nüfus planlamasının uygulanmaması da gıdaya erişimi güçleştirmektedir.

Son Yedi yıldır dünyada gıda fiyatları düşerken ülkemizdeki gıda fiyatlarındaki artış oldukça düşündürücüdür. Özellikle sosyal yardımlar çerçevesinde yerel yönetimler aracılığıyla ihtiyaç sahibi, yoksul ailelere yapılan gıda yardımları düşünüldüğünde "Yoksulların gıda yardımının nesnesi değil, gıda hakkının öznesi" olduğu unutulmamalıdır.

Günümüzde bütünlüklü üretim ve tüketim ilişkilerini çevreleyen gıda sistemi, farklı dinamikleri kapsayan farklı sistemlerin bir çatışma alanı olarak karşımızda çıkmaktadır. Kapitalist/endüstriyel gıda sistemi, üretimden tüketime gıda sistemini bir rant, sömürü ve tüketim ilişkisi olarak örgütlemekte, gıda egemenliğini şirket egemenliği olarak uygulamakta, sağlıklı gıda üretiminin adil koşullarını ortadan kaldırmakta, gıdayı bir meta olarak görmektedir. Endüstriyel gıda sisteminin karşısında ise; hakiki, sağlıklı, besleyici gıda üretiminin adil ve özgür koşullarda gerçekleşmesi ve bunun bir sistem olarak üretici ile tüketici arasındaki ilişkide de örgütlenmesi perspektifiyle hareket eden ve bütünlüklü bir dönüşümü hedefleyen agroekoloji (ekolojik tarım) yer almaktadır.

Gıda güvenliği, gıdanın, fiziksel, kimyasal ve biyolojik her türlü zarardan uzak, sağlıklı ve vücuda yararlı olma halini ifade etmektedir. Kamu sağlığının korunabilmesi adına gıda güvenliğinin

sağlanması zorunluluktur. Gıda güvenliği ise ancak kapsamlı ve ihtiyacı karşılayacak bir gıda mevzuatının varlığı ve bu mevzuata dayalı denetimler ile sağlanır.

- Açlık ve yoksullukla mücadelede gıda güvencesinin ve yeterli beslenmenin olabilmesi için, ekonomik iyileşmenin sağlanıp geçimin kolaylaştırılması, doğal kaynakların yönetimi, çevrenin korunması, kırsal alanda sürdürülebilir kalkınma ile kırsal refahın artırılması ve sürdürülebilir tarımsal politikaların hayata geçirilebilmesi gerekmektedir.
- Adil bir gıda dağılımı ve gıdaya erişim hakkının olabilmesi için; üretici doğru yöntemlerle desteklenip, üretim süreçlerinde tutulmaya çalışılmalı, tarımsal AR-GE' ye daha fazla yatırım yapılmalı, tarımsal ürün planlaması yapılarak israf önlenmeli, toprağı işlemede aile işletmelerine öncelik verilmelidir.
- Sürdürülebilir aile çiftçiliğı özendirilmeli ve teşvik edilmelidir.
- Halkçı tarım reformları yapılmalı, tohumlara bedelsiz erişim garantisi sağlanmalı, yerel üretim ve temel gıdalara öncelik verilmeli, ulusal üretim korunmalı ve halk tarım politikalarının belirlenmesine dâhil edilmelidir.
- Gıda egemenliğı konusunda yürütülecek politik mücadelede, üreticiden tüketiciye aracsız mal sağlayan ekolojik üretim-tüketim kooperatifleri teşvik edilmelidir. Yerel yönetimler bu noktada inisiyatif almalıdır.
- Gereksinimlerimize uygun ulusal tarım politikaları, kısa, orta ve uzun erimler olarak tasarlanmalıdır.
- Bitkisel ve hayvansal kökenli gıda maddelerinin sağlıklı bir şekilde tüketicilerin sofralarına ulaşabilmesi için geçmiş yıllarda başarılı örneklerini yaşadığımız tanzim satış kooperatifleri aracılığıyla bu hizmetler yeniden verilmelidir.

Güvenli ve Sağlıklı Barınma Hakkı İçin Kentsel Dönüşüm İstiyoruz...

Anayasayla devlete verilen görevler arasındaki en temel insan hakkı olan “barınma”ya ilişkin sorunlar çözülememiştir. 1940’lı yıllardan itibaren izlenen liberal ekonomi politikaları ile körüklenen kırdan kopuşun başlattığı göç dalgaları, barınma ihtiyacının karşılanmaması nedeniyle kent mekânına gecekondular olarak yansımıştır. Barınma sorunu kentler ile birlikte büyümüştür. Bu durum, kendi haline bırakılan yapılaşma sürecinde izlenen politikasızlığın bir sonucudur.

- Barınma hakkı; mülkiyet belgesinden bağımsız, sağlıklı bir yaşam çevresi içinde, çağdaş, yaşanabilir konut hakkı olarak kabul edilmelidir.
- Sağlıklı ve yaşanabilir bir kentsel çevre oluşturulabilmesi için kent planlama disiplini içinde geliştirilmiş olan tüm planlama ilkeleri ve kuralları ile mühendislik ve mimarlığın bilimsel ve teknik gereklilikleri, planlama disiplininin bir parçası olan kentsel dönüşüm uygulamaları açısından da vazgeçilmezdir. Bu nedenle, geliştirilen tüm projelerde, kamu yararı ilkesine ve mühendislik, mimarlık ve planlama ilkelerine ayrımsız biçimde uyulmalıdır.
- Kentsel dönüşüm projeleri; kültürel, tarihi, yerel ve özgün dokuyu koruma ve halkın çıkarları temelinde kurgulanmalı, rant politikalarına dayalı kentsel dönüşüm projeleri reddedilmelidir.
- Kentsel dönüşüm projeleri, ayrıcalıklı imar hakkı sağlama aracı olarak kullanılmamalıdır. Tüm yapılaşmalara yönelik güçlü, kamusal yapı denetim sistemi yaşama geçirilmeli, uygulama sonucu oluşan rant artışları doğrudan kamuya kazandırılmalıdır.
- Sağlıklı ve güvenilir bir çevre oluşturulmasında kritik öneme sahip yapı denetim sisteminde kamu denetimini etkinleştirmek

için kentsel dönüşüm alanlarının belirlenmesinde ve uygulamanın her aşamasında TMMOB'ye bağlı meslek odalarının görüşü ve önerileri alınmalı ve meslek odaları denetim sürecinde etkin olarak yer almalıdır.

- Yenileme, sağliılaştırma ve dönüşüm süreçleri şeffaf olmalı, karar süreçleri ilgili toplum kesimleriyle paylaşılmalı; sürecin tamamında projeden etkilenen toplum kesimlerinin bilgiye kolayca erişebilme olanağı yaratılmalı; bu kapsamda dönüşüme konu olan sakinlerinin sosyal açıdan zarara uğramaması ve yerinde dönüşüm ilkesi en önemli hedeflerden birisi olmalıdır.

Güvenli Yaşam Hakkımızı İstiyoruz...

Bilime ve mühendisliğe, akla ve uygarlığa aykırı olarak siyasal iktidarlarca uygulanan rant politikaları nedeniyle ülkemiz sadece bir “deprem ülkesi” değil bir “afet ülkesi” olmuştur.

Ülkemizin %96'sı deprem bölgesinde bulunmakta, nüfusumuzun %98'i değişik derecelerde deprem tehlikesi altında yaşamaktadır. Son 60 yıl içerisinde depremlerde 50 binden fazla vatandaşımız hayatını kaybetmiş, 100 binden fazla kişi yaralanmış ve yaklaşık olarak 400 binin üzerinde bina yıkılmış veya ağır hasar görmüştür. Bunun yanı sıra kentsel ve kırsal yerleşim alanları sadece deprem değil aynı zamanda heyelan, su baskını, kaya düşmesi vb. tehlikelerin yarattığı zararlarla mücadele etmek zorunda kalmaktadır.

Derelerin, vadilerin, ormanların, kıyıların, su havzalarının, kısacası yapılaşmaya uygun olmayan alanların, rant ekonomisinin baskısı altında yapılaşmaya açılması, mühendislik verilerinden yoksun imar planları, düşük standartlarda ve mühendislik hizmeti görmemiş yapı üretimi, kısaca ranta dayalı, hızlı, düşük nitelikli, tasarımızsız ve plansız kentleşme ve sosyo-ekonomik politikalar sonucu gerçekte hepsi birer doğa olayı olan deprem, heyelan, çığ, kaya düşmesi, su baskını vb. olayların tamamı afete, yani insani ve ekonomik yıkıma dönüşmektedir.

Tüm bunlara karşın izlenen “ikiyüzlü” kentleşme politikasından vazgeçilmemiş, çıkarılan Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun ülkemizin bir deprem ülkesi olduğu ve niteliksiz yapı stokuna sahip olduğu gerçeği üzerine değil, rant temelinde kentlerin dönüştürülmesinin bir aracı olarak düzenlenmiş, “risk”, rant aktarımının gerekçesi haline dönüştürülmüştür.

- Kentlerde afetlerden korunmak ve zararlarından en az etkilenmek amacıyla “Afet Risk Yönetimi” anlayışı benimsenmeli, öncelikle afet riski olan bölgeler tespit edilmeli ve söz konusu riskleri azaltacak önlemler alınmalıdır. Tüm kentlerimizde kapsamlı afet yönetim planları hazırlanmalı ve gecikmeksizin uygulama olanakları yaratılmalıdır.
- Afet tehlikesi karşısında alınabilecek tek önlemin “yapı düzeyinde” güçlendirme ve yenileme olduğu düşüncesinden vazgeçilmelidir. Yapılar, kentsel ve/veya bölgesel düzeyde ele alınarak afete duyarlı planlanma yaklaşımı esas alınmalıdır. İmar planları risk azaltma önlemlerini kapsayacak şekilde yeniden yapılandırılmalıdır.
- Depremlerden ve diğer bütün doğal ve toplumsal afetlerden korunma; güvenli, sağlıklı ve yaşanabilir bir çevrenin her yurttaş için temel insan hakkı olduğu ana ilke olarak kabul edilmelidir.
- Yerel yönetimlerin asli işlerinden olan sağlıklı ve güvenli yapı üretim ve denetim sürecini ticari bir alan olarak sermayeye teslim eden anlayış reddedilmeli; Yapı denetimde imar planlarına, mimarlık ve mühendislik projelerine uygun, gerekli şantiye organizasyonunun sağlandığı bir kamusal denetim anlayışı etkin kılınmalıdır.
- Depremlerde can ve mal kayıplarını artıran faktörlerin başında gelen, adeta geçerli sistem haline getirilen kaçak yapılaşmayı özendiren imar aflarından vazgeçilmelidir. Teknik ve bilimsel gerçekleri görmezden gelerek adeta “ölüm garantisi” olan “kaçak yapı affı” bir seçenek olmaktan çıkarılmalıdır.

Kent İçi Ulaşım Sorunlarının Çözülmesini İstiyoruz...

Kentlerimizde yaşanan ulaşım sorunlarının temel gerekçesi kamusal hizmet olarak toplu taşıma öncelikli ulaşım politikasının benimsenmemesi ve bu temel politikayı yansıtan “Ulaştırma Ana Planı”nın olmamasıdır. Bir kentin mekânsal gelişimini hedefleyen nazım planına uyumlu ulaşım ana planının hazırlanmaması ve otomobil odaklı anlayış nedeniyle ortaya çıkan ulaşım sorunu, salt trafik sorunu ya da ulaşım altyapı eksikliği olarak görülmektedir. Bu nedenle yapılan tüm projelere ve harcamalara rağmen ulaşım ve trafik sorunlarında azalma olmamış; artan nüfus, gelir düzeyleri, kentsel yayılma, otomobil sahipliği ve kullanımındaki artışlar daha da kronikleşen sorunlara yol açmıştır.

Kent içi ulaşım ile ilgili temel yanlışlık, var olan sorunların çözümüne “erişilebilirlik” amacı ile yaklaşmayan, bunun yerine özel araç odaklı, günübirlik geçici çözümler üreten, bunlarla var olan sorunlara yenilerini ekleyen yönetim anlayışındadır.

Otomobillerin ve diğer motorlu taşıtların hareketlerine öncelik veren köprü ve kavşak inşaatlarıyla kaynaklar tüketilirken yayaaların yürüme ve erişim koşulları kötüleşmiş, kentsel mekânlar ve açık yeşil alanlar geri dönülmez bir şekilde yollara ve kavşaklara bırakılmıştır. Özellikle büyük kentlerde yaratılan AVM, rezidans, şehir hastaneleri, gibi rant alanları da ulaşım sorunlarının katmerlenerek büyümesine neden olmaktadır. Ayrıca, artan araç sayısı ile birlikte egzoz gazı emisyonu sonucu kükürt dioksit, azot oksitler, hidrokarbonlar, karbonmonoksit, gazlar ve partikül maddeler önemli ölçüde hava kirliliği yaratarak kent yaşamını olumsuz etkilemektedir.

- Ulaşım da uzun ve kısa erimli hedefleri ve stratejileri belirleyen kentlerin tarihsel ve kültürel dokusu, çevre ve ekonomik boyutlarını da dikkate alan bir “Ulaştırma Ana Planı” yapılmalıdır.
- Kent nazım planı ile bütünleşik olarak hazırlanmış, Ulaştırma Ana Planı olmadan herhangi bir ulaşım türünü seçmek, kalıcı

bir ulaşım yatırımına girişmek ve ona öncelik vermek, kente ve kentliye karşı işlenmiş bir suç olarak kabul edilmelidir.

- Kent gelişimine göre belirlenen hedefler doğrultusunda imar durumu gözden geçirilmeli ve buna göre toplu taşımacılığa önem veren ulaşım sistemleri planlanmalıdır.
- Hava kirliliğine de yol açan otoyol ve kara taşımacılığının yerine insan odaklı toplu ulaşım olanakları geliştirilmelidir.
- Kentsel ulaşım, özelleştirme ve ticari bir işletme anlayışı ile değil, kamusal bir hizmet olarak ele alınmalı, kent merkezlerini otobana dönüştürmeyen yaya öncelikli ulaşım politikaları geliştirilmelidir.
- Ulaşım sistemi, yolcuların ihtiyaçlarına en uygun şekilde aktarma yapmalarına imkân verecek bütünleşik bir sistem olarak tasarlanmalıdır.
- Yollar, meydanlar ve tüm kentsel açık alanlar sosyal mekânlar olarak algılanmalı ve bu anlayış çerçevesinde düzenlenmelidir.
- Kent içi ulaşım bir hak olarak ele alınmalı, toplumun farklı kesimlerinin ihtiyaçlarını gözetmeli, kadınlar, yaşlılar ve engelliler ulaşım politikasının başat unsurları olmalıdır.
- Ulaşım kültürü ve güvenliği için eğitim programları ve görsel eğitime önem verilmelidir. Trafik güvenliğinin sağlanması için okul öncesi, ilköğretim ile yetişkinlere yönelik eğitim yapılmalıdır. Sadece sürücüler değil yayalar ve yolcular da bu eğitim kapsamına alınmalıdır. Radyo ve televizyon gibi kitle eğitim araçlarında eğitici yayınların izlenebilir saatlerde yapılması sağlanmalıdır.
- Kentler yaya, yaşlı, çocuk ve engelliler için yaşanabilir ve ulaşılabilir altyapı ve üst yapı standartlarına sahip olmalıdır.

Kentlerde Enerji Verimliliği Esasına Dayalı Enerji Yönetimi İstiyoruz

Ülkemizde, nüfusun %80'inden fazlasının yaşadığı kentsel yerleşimlerin yönetiminden sorumlu olan yerel yönetimler; enerji ile ilgili planlama, tasarım, yatırım ve denetim faaliyetlerinde toplum çıkarlarını gözetmekle yükümlüdür. Isınma ve ulaşım da kullanılan fosil yakıtların ve kent sınırları içindeki sınai tesislerin ve santrallerin sebep olduğu hava ve çevre kirliliğinin; insan ve toplum yaşamına olumsuz etkilerini azaltmak yerel yönetimlerin öncelikli görev ve sorumlulukları arasındadır.

- Halka en yakın yönetim birimleri olarak yerel yönetimlerin, enerji yatırımlarının yapılacağı yerlere izin verme konusunda söz hakları olmalıdır.
- Kurulması planlanan sanayi kuruluşları ile enerji üretim, iletim, dağıtım yatırımlarının tekil olarak değil, mevcut ve planlanan benzer tesislerle birlikte kümülatif olarak yaratacakları ve/veya doğrudan ve dolaylı olarak neden olacakları çevresel ve toplumsal etkiler, yerel yönetimler tarafından da ayrıntılı bir şekilde incelenmeli ve değerlendirilmelidir. Yerel yönetimler, “halkın temsilcileri” olarak halkın çıkarlarını korumalı, yetki alanlarında gündeme gelen doğaya ve toplum çıkarlarına aykırı plan, proje ve uygulamalara karşı çıkmalıdır.
- Tümkentsel-kırsal yerleşimlerin geleceğe yönelik tasarımlarında her türlü binanın yapımıyla ilgili genel plan ve politikaların yanı sıra; tüm imar düzenleme ve uygulamalarında; güneşten azami ölçüde yararlanma ve güneş mimarisinin gereklerine uyma esas olmalıdır. Yeni yapılan binalarda, görüntü kirliliği yaratmayacak bir şekilde güneş ısı sistemleri zorunlu hale getirilmelidir.
- Yerel yönetimler, sınırları içindeki jeotermal kaynakların araştırılması, bulunması ve kaynağın sıcaklığına bağlı olarak

sağlık tesisi, mekân ısıtması ve/veya elektrik üretimi için değerlendirilmesi doğrultusunda çalışmalar yapılmalıdır. Jeotermal kaynaklı tesislerin tüm çalışmalarının ve özellikle deşarj uygulamalarının; bilim ve tekniğin gereklerine ve bu konudaki uluslararası standartlara ve yasal düzenlemelere uygun olarak yapıldığını mutlaka denetlenmeli, doğal ve toplumsal çevreye zarar veren hatalı uygulamalara müdahil ve engel olunmalıdır.

- Yerel yönetimler enerji verimliliği alanındaki uygulamalara öncelikle kendi binalarında yapacakları çalışmalarla rehber/örnek olmalı, enerji verimliliği uygulamalarında mühendis odalarıyla işbirliği içinde kentlilere danışmanlık hizmeti ve teknik destek vermelidir.
- Yerel yönetimler, yetki sınırları içinde bulunan termik santrallerin atık ısılarının bölgesel ısıtma amacıyla kullanım imkânlarını araştırmalıdır. Termik santrallerin baca gazı emisyonlarını azaltma ve kül ve atık giderme çalışmalarını yakından takip etmeli, denetlemeli, bilimin gereklerine uymayan uygulamalara müdahil ve engel olmalıdır.
- Yerel yönetimler, kendi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik elektrik üretimi amacıyla enerji kooperatifleri konusunda yurttaşları bilgilendirmeli, kooperatif kurma girişimlerine öncü ve destek olmalıdır.
- Sayıları her gün çoğalan gerçek enerji yoksunlarına, kömür dağıtmak yerine yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayacak kadar elektrik ve doğal gazın ücretsiz temin edilmesi talebini, yerel yönetimler yurttaşlarla birlikte savunmalı, bu talebi devletin ilgili kuruluşlarına aktarmalıdır.

Doğal ve Kültürel Mirasın ve Kent Kimliğinin Korunmasını İstiyoruz...

Kent kimliği, kentin ekonomik, sosyal ve kültürel geçmişinin ve bugünkü ilişkilerinin oluştuğu kent kültürü ve bunun

mekâna yansıması olarak ortaya çıkar. Doğal çevre verilerinin biçimlendirdiği kentin ana formu ile bu formu oluşturan yapılar, meydanlar, yollar ve bunların mimari, estetik, malzeme seçimi, renk, form gibi unsurlarının belirlediği kentsel ögeler mekânı oluşturur. Bu bağlamda bireyin kendi geçmişiyle ilgili bilinçli-bilinçsiz tüm alguları, bilgileri, birikim ve deneyimleri, davranışları, gereksinim ve istekleri ayrıca içinde yaşadığı topluluğun adet, gelenek, inanç ve beklentileri kimliğini biçimlendirir. Bireysel kimlik, grup ve toplum kimliğini oluşturur.

Kent kimliğinin korunması, kentin kimliğini oluşturan öğelerin ve bunlarla birlikte kent kültürünü günlük yaşama aktaran kentli olma bilincinin korunması ile ilintilidir. Meydanların kavşaklara dönüştürülmesi, parkların büfelerle yiyecek-içecek ünitelerinin bahçesi haline getirilmesi, sinemaların AVM'ler içine hapsedilmesi gibi kent mekânlarının değiştirilmesi mekân kullanımının yarattığı kullanım kültürünün de değiştirilmesi anlamına gelmektedir. Yüksek erişimli trafik yollarının mahalle ölçeği içinden geçirilmesi veya kullanımını olumsuz etkileyen en önemli mekânsal düzenlemelerden birisidir.

Ulus Meydan Projesi, Taksim yayalaştırma projesi, Galataport, Haydarpaşa port, Haliç yat limanı gibi projeler Ankara Garı önünde yapılan alt geçit, Emek Sinemasının, Atatürk Kültür Merkezinin Ankara Havagazı Fabrikası'nın yıkılması gibi kararlar, kent kimliğini oluşturan, diğer kentlerden farklı imge, imaj yaratan yapı, sivil mimari örneklerinin yok edilmesi ya da işlev değiştirmesi kent kimliğinin yok edilmesi ile birlikte kent belleğinin de yok edilmesi anlamındadır.

Rantı temel alan kentsel dönüşüm anlayışı, kentlerin geçmişlerini bugüne taşıyan, tarihi, arkeolojik mirasımız olan kentsel, tarihi ve arkeolojik sitlere de "kentsel yenileme" adıyla yansımıştır. Kentte yaşayan farklı toplumların biraradalığı, kent kimliğinin önemli ögesi olan kültürel zenginliklerin başında gelmektedir. Kentsel dönüşümün bir diğer olumsuz etkisi, Fikirtepe, Sulukule kentsel dönüşüm uygulamalarında olduğu gibi, doğma büyüme semt sakini

olan halkların geçmişinden kopararak yaşadığı semttten kentin çeperlerine sürülmesidir.

- Sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir kentler için doğal varlıkları, ekolojik, tarihi, kültürel, toplumsal değerleri koruyan, yaşatan, geliştiren bir arazi kullanımı ve yerleşim politikası temelinde bütüncül planlama yaklaşımı benimsenmeli, gerekli finansal ve kurumsal yapı oluşturulmalıdır.
- Kent ve kasabalarımızın kimliğini oluşturan oğelerin başında gelen. taşınmaz kültür varlıklarımız korunmalı, onarılmalı ve gerektiğinde ağdaş işlevlere tahsis edilerek kamusal kullanıma açılmalıdır.
- Kültürel mirasa ve ortak belleğe ilişkin eser, yapı, meydan ya da kent parçalarının korunmasına ilişkin politikalar geliştirilmelidir.
- Tarihsel ve kültürel geçmişimizin kentlerdeki varlıklarına yönelik her türlü olumsuz eylemin zeminini sağlayan, tahrip ve yok edilmelerinin önünü açan, kamusal değerlerimizin rantsal dönüşümünü hedefleyen yasal düzenlemelerden ve uygulamalardan vazgeçilmeli, kentlerin tarihi ve kültürel değerlerinin korunması, geliştirilmesi, gelecek kuşaklara aktarılması sağlanmalıdır.
- Kentleri ve kırsal alanları estetikten yoksun kimliksiz hale getiren, yerel kimliği ortadan kaldıran tek tip mekân üretiminden vazgeçilmeli, gerek yerleşim bütününde gerekse tek yapı ölçeğinde yerelin özellikleri, kırsal dokusu, tarihi ve kültürel birikimi ve özgünlükleri mutlaka korunmalı, özgün niteliğini devam ettirecek toplumsal yaşam ve kültürel değerleri dikkate alan yaklaşım benimsenmelidir.
- Yaşamın gerçek sigortası olan ormanlar, meralar, sulak alanlar, kıyılar, gibi doğal varlıklar ile ulusal veya uluslararası özgün nitelikleri nedeniyle doğal sit, K (zel evre Koruma Bölgesi), milli park, tabiat parkı, sulak alan gibi “doğa koruma

statüsü” verilmiş alanlar, toplumun gıda kaynakları olan verimli tarım alanları, zeytinlikler gibi özel ürün alanları hiçbir koşulda yapılaşmaya açılmamalı ve mutlak biçimde korunmalıdır.

- Kent içindeki açık ve yeşil alanların, meydanların, kent çevresindeki kırsal dokuyu oluşturan yerleşimlerin, tarım alanlarının, meraların, orman ve ağaçlık alanların, dere yataklarının, su kaynaklarının, kıyıların, tescil harici alanların korunması temel strateji olarak kabul edilmelidir.

Kadınların, Çocukların, Engellilerin, Yaşlı ve Yoksunların Toplumsal Yaşama Tam ve Eşit Yurttaşlar Olarak Katılımı İçin Engelsiz Kent Ortamları İstiyoruz...

Yaşlı, hasta, çocuklarla birlikte, kentlerde yaşayan tüm engellilerin, toplumsal hayat içerisinde engeli bulunmayan bireyler kadar eşit hak ve yükümlülükler sahip oldukları tartışmasız bir gerçektir.

Engellilerin toplumla iç içe ve diğer insanlar gibi yaşamasında imar, planlama ve uygulama ile ilgili her türlü tedbiri almak, altyapı çalışmalarında ve kent mobilyalarının seçiminde engellilerle ilgili ölçü, norm ve standartlara dikkat edilmesi, yerel yönetimlerin temel görevidir.

İnsan odaklı olmayan planlama ve mimari yaklaşımın öncelikli olmaması nedeniyle çocukların, yaşlıların, engellilerin, çevreleriyle uyum içinde, diğer tüm kentlilerle birlikte, tecrit edilmeden, toplum hayatının günlük yaşantısına katılımları sağlanamamaktadır.

Görme engelliler için gerçekleştirilen takip şeritlerinin yapımında olduğu gibi, nitelsiz, özensiz ve tekniğine uygun olmayan göstermelik uygulamalar herhangi bir yaya için “engel” haline gelebilmektedir. Kentlerimizin neredeyse istisnasız tamamı için “engelli kent” demek yanlış olmayacaktır.

- Kentsel kamusal alanların, ulaşım hizmetlerinin, yolların, kaldırımların, kamuya açık yapıların ve kullanım alanlarının düzenlenmesinde engelli, yaşlı, çocuk ve kadınların hak ve ihtiyaçlarına uygun standartlarda düzenlenmelidir.

- Kentlerin önemli bir kısmını oluşturan yoksullara, emekçilere, dezavantajlı kesimlerin ihtiyaçlarına yönelik politikalar gözetilmelidir.
- Toplumcu bir bakış açısıyla, engelli, yaşlı yurttaşlarımızın tüm kamusal alanlarda eşit olarak var olabilmeleri için mekânsal tasarım ilkeleri geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.
- Engelli kentlilere yönelik sosyal hizmet uygulamaları geliştirilmelidir. Hazırlanan proje, uygulama ve hizmetlerde engelliler için pozitif ayrımcılık yapılmalıdır.
- Tüm mekânsal düzenlemeler engelli, hasta, çocuk, yaşlı ve kadın duyarlı anlayışla düzenlenmelidir.
- Çalışamayan engellilerin kamu hizmetlerinden ücretsiz yararlanmaları sağlanmalıdır.
- Toplumcu bir bakış açısıyla, engelli kentlilere yönelik sosyal hizmet uygulamaları geliştirilmelidir. Belediyelerce hazırlanan proje, uygulama ve hizmetlerde engelliler için pozitif ayrımcılık yapılmalıdır.
- Kadınların kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri, güvenli ve özgür hissedecekleri; çocukların ve gençlerin sportif, kültürel ve sanatsal gelişimlerini sağlayabilecekleri ortamlar ve mekânlar üretilmelidir.

Şeffaf ve Denetime Açık Yerel Yönetimler İstiyoruz...

Kamu İhale Sistemi merkezi idare tarafından olduğu kadar yerel yönetimler tarafından da kullanılan bir sistemdir. Denetimden uzak, kayırmacılığı ve yolsuzluğu körükleyecek mevcut ihale sistemi yerine hukuk ve kamu yararını temel alan saydamlığın, rekabetin, eşit muamelenin, güvenilirliğin, gizliliğin, kamuoyu denetiminin, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasının ve kaynakların verimli kullanılmasının en geniş şekilde sağlandığı eşitlikçi bir sistemin kurulması gereklidir.

- Başta büyükşehirler olmak üzere belediyelerin ve bağlı iktisadi teşebbüsler olarak faaliyet gösteren anonim şirket statüsündeki

yapılanmaların, kuruluş faaliyetleri ve kamusal yarar dışına çıkan her türlü etkinliklerinin önüne geçilmelidir.

- Yerel yönetimlerin her türlü mal ve hizmet alımını gerçekleştirirken kullandıkları, seçim dönemleri yaklaştıkça artan birçok yolsuzluk, vurgun ve talan olayının odak noktası haline gelen bu ve benzeri şirketler üzerinde gerek Sayıştay, gerekse diğer kamusal denetim yollarının önünü kapayan yasal düzenlemeler ortadan kaldırılmalıdır.
- Yerel yönetim bankacılığı, kamu yönetimi, altyapı sektörü ve bankacılık sektörünü bir araya getiren bir alandır. Bu alanda faaliyet gösteren yerel yönetimlere yönelik finansman yanında, planlama, mühendislik-mimarlık alanında da teknik destek veren Türkiye'ye özgü bir kurum olan İller Bankası tekrar yerel yönetimlerin finansman ihtiyacını karşılayacak şekilde yapılandırılmalıdır.

Kent Suçlarından Arındırılmış Kentler İstiyoruz...

Rant üzerine temellendirilen ekonominin sermaye alanı olarak kentlerin yeniden inşa süreci, toplumsal ayrışmanın derinleşmesine yol açmakta, geniş yoksul emekçi kesimler kent dışına sürülerek barınma, eğitim, iş gibi temel sorunlarla baş başa bırakılmaktadır. Meskûn alanlarda yeniden üretilen kentsel çevrede yapılaşma/nüfus yoğunluğunun artmasına karşın sosyal ve teknik altyapı ile açık ve yeşil alan miktarı aynı bırakılmaktadır.

Yerel yönetimler, topluma verilecek yerel ve ortak hizmetlerden sorumlu olmaları, güvenli toplumun oluşumunda tabandan başlayacak bir örgütlenmeyi en kolay gerçekleştirecek kurum olmaları, suçların oluşumuna neden olan toplumsal deformasyonları giderebilecek ilişkilere ve araçlara sahip olmaları gibi nedenlerle gerek toplumsal örgütlenmelere gerekse mekânsal düzenlemeye ilişkin kent güvenliğinin sağlanmasında birincil kurumlardır.

Yerel yönetimlerin temel görevlerinden olan sağlıklı, yaşanabilir ve güvenli kent mekânının oluşturulması için kamu yararını temel alan planlama anlayışı önkoşuldur.

- “Kent ve çevre suçu” kavramı geliştirilmeli ve kent suçları için yasal yaptırımlar artırılmalıdır.
- “Kent ve çevre suçu” kavramı tüm politikalara yansıtılmalıdır.
- Kamu yararı göz ardı edilerek ayrıcalıklı imar hakları, kaçak yapılaşmaya göz yummak, kente karşı işlenmiş suçların başında gelmektedir. Bununla birlikte temel sağlık koşullarından ve altyapı gereklerinden yoksun yerleşim aşanlarına yol açan kaçak yapılaşmalar için getirilen imar affi uygulamaları da kente karşı işlenmiş bir suç olarak değerlendirilmelidir.
- Kentin kimliğini oluşturan ortak miras niteliğinde olan yapı, meydan, yol, doğal varlıkları olumsuz etkileyecek uygulamalar; kentin kültürüne ait toplumların ayrışmasına yol açan, göçe zorlayan uygulamalar ile kente ve kentliye ait her türlü karar süreçlerine halkın katılımının engellenmesi de kente karşı işlenmiş suç olarak görülmelidir.

Nitelikli Hizmet Üreten Yerel Yerel Yönetimler İstiyoruz...

TMMOB; halkın siyasetten dışlanmasına dayanan ve örgütsüzlüğü dayatan mevcut sürece karşı, yerel yönetimlerde halkın demokratik katılım ve denetim kanallarının açıldığı, siyasal katılımın ve doğrudan demokrasinin geliştirilmesine olanak veren yeni bir siyasal ortamın yaratılmasının önemine inanmaktadır.

- Hizmetlerin etkili bir biçimde yapılabilmesi için yerel yönetimlerin büyüklük ve sınırları bilimsel ve teknik doğrularla belirlenmelidir.
- Yerel yönetimlerde hizmetlerin etkin ve verimli yapılabilmesi için uygun bir örgüt yapısı ve idari yapılanma geliştirilmeli, merkezi idarenin vesayetine, yetki gaspına yol açan istisna yetki düzenlemeleri kaldırılmalıdır. Yerel yönetimlerin seçilmiş görevlilerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma koşullarını açık ve net olarak belirleyen düzenlemeler yapılmalıdır.

- Kamusal olan ya da kamusal olmasa da yerel için önemli hizmetler, yerel yönetimlerin sorumluluğunda üretilmelidir. Hizmet üretimi, “toplumsal yarar” temelinde gerçekleştirilmeli, toplumun tüm kesimlerinin hizmetlere eşit erişimi sağlanmalıdır. Hizmetlerin denetimini, iç denetimle birlikte bağımsız ve özerk denetim kuruluşları yapmalıdır.
- Yerel yönetimlere, yetki alanlarına giren görevlerle ilgili “mali kaynaklar” siyasi görüş gözetmeden sağlanmalıdır. Ayrıca yerel yönetimler “üretici belediyeçilik” anlayışıyla kendi kaynaklarını yaratmalıdır.. Yerel yönetimler, mali kaynaklar konusunda şeffaf olmalı, öz gelirleri dışındaki borçlanma vb. kaynak yaratma süreçlerinde dışa bağımlılıktan kaçınmalı ve her zaman halkın bilgi ve onayına başvurmalıdır.
- Yerel yönetimlerin verimli çalışabilmeleri için personel sisteminde, işe göre nitelikleri belirlenmiş yeterli kadro ayrılmalı; çalışma koşulları, güvenceleri açısından homojen, ücret ve sorumlulukları açısından “eşit işe eşit ücret” anlayışında bir yapılanma olmalıdır.
- Personelin eğitim ihtiyaçları saptanarak eğitim program ve planları uygulanmalıdır. Eğitimin sürekli bir eylem olduğu gerçeğinden hareketle eğitim kurumlarından, meslek odalarından, sivil toplum örgütlerinden faydalanılmalıdır.
- Sağlıklı kentleşmenin olmazsa olmaz koşulu yeterli ve nitelikli şehir plancısı, mimar ve mühendis istihdamıdır. Planlama, projelendirme, tasarım, uygulama, denetim ve değerlendirme aşamalarının bilime, tekniğe ve hukuka uygunluğunun sağlanmasında, doğal ve kültürel varlıkların korunmasında şehir planlama, mimarlık ve mühendislik disiplinlerinin önemi ortadadır. Yerel yönetimlerde mühendis, mimar ve şehir plancısı istihdamı bu değerlendirmeyle ele alınmalı ve kadroları artırılmalıdır.

tmmob
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

Selanik Cad. No:19/1 Yenışehir 06650 ANKARA

Tel: (312) 418 12 75 • Faks: (312) 417 48 24

www.tmmob.org.tr • tmmob@tmmob.org.tr

facebook.com/tmmob1954

twitter.com/TMMOB1954